

מלוך יקירין ויהודשים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֶזְקָה

חֶזְקָה דְאִזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

כל עבירה שורשה בגזל

כל חטא שורשו בגזל מרשות הקב"ה הנה עיקר דין וידוי שהוא יסוד התשובה בכל החטאים נאמר בדין גזל, וממנו למדים לשאר החטאים, ומדוע. אמר החידושי הרי"ם ע"ה משום שכל חטא הוא בכלל גזל, שכן הקב"ה נותן חיים לאדם כדי שיעשה בהם את רצונו, וכאשר אדם משתמש בחיותו ובכוחותיו לעבור על מצוות ה' נמצא גזל מקניינו של הקב"ה. ועל כן עיקר התשובה נלמדה מחטא גזל, שכשישיב אל לבו עד כמה החמירה תורה בדיני גזל, יראה ויתמה הכיצד משתמש הוא בכליו של הקב"ה נגד רצונו וישוב מהחמס אשר בכפו.

האמונה שכל אשר לו מאתו יתברך מסייעת להישמר מחטא

זו גם הדרך שיכול האדם להישמר מכל חטא, כי כשאדם יודע שכל אשר לו בגשמיות ורוחניות שייך לבורא עולם, שכן 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שמכריזין עליו מלמעלה' (חולין ז), לעולם לא יגזול את חבירו, ולא יהנה ממה שאינו מוכן בשבילו, שהרי 'אין אדם נוגע במוכן לחבירו' (יומא לח:), ובכלל זה כל אותם העבירות שמדמה האדם שמהם ימלא סיפוקו והנאתו, לא יפנה אליהם, כי אם לא הכריזו משמים שיגיעו אליו, הרי אינם שלו, ואף לא יהנה מהם מאחר שאינם מיועדים אליו.

עיקר התשובה - שידע האדם שאין לו מקום וע"י זה הקב"ה נותן לו חיות מחדש ידיעה זו היא גם שמביאה את האדם לתשובה שלימה, כפי שכתב השפתי צדיק (בלק אות ב) משמו של החידושי הרי"ם: שעיקר בחינת התשובה היא, כשידע בעצמו בבירור שאין לו שום מקום על ידי החטא מגודל הבושה, שבהחיות שנתן לו ה' יתברך הכעיס אותו יתברך, ואין לו שום חיות בעצמו, על ידי זה נותן לו ה' יתברך חיות חדש, וזה עיקר התשובה, עכ"ל.

אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה, כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתוודות לפני האל ברוך הוא, שנאמר **איש או אשה כי יעשו וגו' והתוודו את חטאתם אשר עשו** זה וידוי דברים.

דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטָּאת הָאֵדָם לְמַעַל מֵעַל בְּה' וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא. וְהִתְוַדּוּ אֶת חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְגו' (ה ו-ז). מכאן למד הרמב"ם (תשובה פ"א ה"א): כל מצוות שבתורה בין עשה בין לא תעשה

מִילְתָא דְפְלִיָאָה

כח חג השבועות נשאר בשבת שלאחריה

בקרב קדושים ובלשון חסידים התקדשה והתייקרה שבת זו ביתר עז ותעצמות, והיו מטעימים זאת בלשון האידיש 'שבת נאך שבועות'. שיש לתיבת 'נאך' שתי אפשרויות להיגוי, האחת 'נאך' בקמ"ץ רפויה שפירושה 'אחרי', והאפשרות השנייה 'נאך' בקמ"ץ דגושה שפירושה 'עוד', ורמז יש בכך, כי שבת 'אחרי' שבועות מלבד גדולתה העצמית, יש בה עדיין מכח חג השבועות, נמצא כי היא 'עוד' שבועות, שעדיין יש בה את כוחות היום הגדול של מתן תורה.

קוראים בה פרשת נשא כי בפרשה נאמר עניני ברכה ולרמוז 'תחל שנה וברכותיה'

ברוב השנים נקראת פרשתנו פרשת נשא בשבת שאחר שבועות, ונאמר בזה כמה וכמה טעמים לשבח. **הרב מקוז'גלוב ע"ה** כותב (ארץ צבי נשא), נראה לומר כי שבועות הוא כמו ראש השנה כמו שאמרנו בגמרא (מגילה לא:): עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן (ר"ה טז.) 'ובעצרת על פירות האילן'. ולכן אמרו שם שקודם שבועות קוראים פרשת התוכחה כדי ש'תכלה שנה וקללותיה'. אם כן בדרך דרש ניתן לומר כי השבת שאחר חג השבועות מסמלת את תחילתה של שנה חדשה ולכן קוראים פרשת נשא שנאמר בה ברכת כהנים כדי ש'תחל שנה וברכותיה'.

ברכת העשירות ושמירה שתהיה העשירות לטובה

כדי לעמוד מהי הברכה שזוכים לה ישראל בשבת זו יש לעיין מה אמרו חכמים ודרשו בברכת כהנים. דהנה אמרו חז"ל (במדב"ר יא ה) 'ברכך ה' בממון וישמרך מן המזיקין, והקשה רבי יחזקאל משינאווא ע"ה (ד"ה יברכך) הרי את השמירה מן המזיקין נצרכים טרם בוא הממון שיצליח בעסקיו ולא יעמדו לו מזיקים בדרך, מדוע נכתב בהיפך הסדר המסתבר. ותירץ, כי שנינו בדברי קדשו של שלמה המלך ע"ה (קהלת ה יב) 'עושר שמור לבעליו לרעתו', כלומר, יתכן שכל העושר הבא לו לאדם הוא כדי שינטל הימנו, או כדי לנסותו. לכן נצרכת השמירה שלא יהיה לו העושר להזיקו גם לאחר שיברכך ה' בממון, כדי שיוכל להשתמש בעושר לטובה ולברכה. נמצא אפוא כי חלק עיקרי בברכה הוא השמירה מן המזיקים.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

נתינת צדקה היא העצה הטובה ביותר לשמור את ברכת העשירות

והרוצה להעשיר יצפין הכוונה שיתן את הנקודה של השי"ן בשמאל, שיתן מעשרות וכך יעשיר.

ואפשר לומר כי על זה אמרה תורה (דברים יז יא) 'ושמרת לעשות ככל אשר ירוך וגו' לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, וברשי"ן כתב מחז"ל: אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל. דהיינו, אפילו אם יאמרו שבמקום עשירות יהיה לו לאדם רק מעשר שהוא בשי"ן שמאלית, עם כל זה שמע לדבר אשר ירוך. אבל באמת חכמים אומרים 'על שמאל' דהיינו נתינת המעשר 'שהיא ימין' שממנה יגיעו לעשירות שהיא בשי"ן ימנית.

כשדואג שלאחרים יהיה כל צרכם זוכה לנשיאת פנים

לאחר שיתברך בברכת 'ברכך' בממון, 'וישמרך' מן המזיקין, יזכה לנאמר בהמשך הברכה 'ישא ה' פניו אליך', שכן מובא בגמרא (ברכות כ:): אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, ריבוננו של עולם, כתוב בתורתך (דברים יז) 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד', והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב 'ישא ה' פניו אליך'. אמר להם, וכי לא ישא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה (שם ח י) 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך', והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה.

וכבר תמהו, במה נתייחדה מצוה זו, הרי יש כמה וכמה מצוות שישראל מקיימים בהידור ומחמירים בהם. ופירש מהר"ם שיף שיש בזה דבר ייחודי שאין בשום מצוה, והוא שאמנם מדקדקים ומחמירים על עצמם ואפילו באכילת כזית וכביצה מברכים ברכת המזון, אך כל זה רק 'על עצמם', אך בנוגע לאחרים אינם מסתפקים בכזית וכביצה וכאשר מדובר להשביע נפש רעבה ולעזור לשני נותנים הם בשפע רב עד כדי שביעה. משכך זכות זו שנותנים לאחרים היא זאת שבשלה זוכים לנשיאת פנים, וכפי שאמרנו שבנתינה לאחרים מקבלים בכפל כפלים משמים.

אפילו שהם מועטים בכמותם, וכמו כן הוא גם בעניין הצדקה שאדם נותן מעט מממונו מעלה המעט הזה את כל ממונו ונותן בו שמירה מעולה.

ברכת העשירות מתרבה ללא גבול לנותן צדקה מממונו

רמז נוסף יש בפרשתנו לכך שגדול כח נתינת מעשר שמשפיע ברכה ועשירות גדולה, כפי שרמזו הרה"ק רבי ברוך ממעזיבון ע"ה (בוצינא דנהורא) בפסוק (ז יד) 'כף אחת עשרה זהב מלאה', ופירש, כי אם אדם נותן כף אחת מעשרה כלומר נותן מעשר, אזי מתקיים בה זהב מלאה שנתנת הכף משפיעה עליו שאותה היד תהיה מלאה זהב, וכאן רמז לן באורייתא בפירושו כי המעשר מועיל לעשירות.

צא ולמד מה שכתב בשפתי צדיקים לתלמידו המובהק של מן הרה"ק בעל האוהב ישראל מאפטא ע"ה (ראה ד"ה עשר), כתוב במעשר (דברים יד כב) 'עשר תעשר את כל תבואת זרעך' ודרשו בגמרא (שבת קיט.) 'עשר בשביל שתתעשר'. והנה ההבדל בין עשר שפירושו עשירות לבין עשר של מעשר הוא בנקודה של שי"ן אם ימנית או שמאלית, ונתנו סימן במה שאמר אברהם אבינו ע"ה ללוט (בראשית יג ט) 'אם השמאל ואימינה ואם הימין ואשמאילה', אם אתה תקבע את הנקודה על 'עשר' בצד שמאל דהיינו שתתן מעשרות, אני אשים הנקודה של 'עשר' בצד ימין ואשפיע עליך עשירות ורווחה, שאתה תהיה הבעל הבית שבידו נשאר הכסף ואני אהיה הכהן כביכול שתתן לי מעשר. אבל 'אם הימין' אם תשים את הנקודה בימין השי"ן, כלומר שתדאג רק לעושה, 'ואשמאילה' אכביד עליך עול המיסים והארנונות ואז על כרחך תתן מעשרות למיסים וכיוצא בזה.

באמצעות ביאור זה דורש שם מה שאמרו בגמרא (ב"ב כה:): אמר רבי יצחק, הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין, וסימניך, שולחן בצפון ומנורה בדרום. שצד צפון הוא צד שמאל,

ואיש את קדשיו לו יהיו וגו' (ה, י).

עצה טובה ויסודית לשמר ממונו מן המזיקים כתובה בפרשה זו והיא מה שכתוב 'ואיש את קדשיו לו יהיו' (ה י), וכתב רש"י: ומדרש אגדה 'ואיש את קדשיו לו יהיו', מי שמעכב מעשרותיו ואינו נותן, 'לו יהיו' המעשרות, סוף שאין שדהו עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות. 'איש אשר יתן לכהן מתנות הראויות לו' (ה י) ממון הרבה, ע"כ. הרי לנו עצת תורתנו הקדושה כיצד יכול אדם לשמור ממונו שלא יוזק ועוד שתהיה בו ברכה, והיא שיתן האדם משלו מעשרות.

על כל אחד לדעת שנתנת הצדקה ועשיית מצוות ה' באמצעות כספו לא רק שאינה מחסרת מממונו כלום עוד הם הנותנים שמירה וברכה לממונו, וכמסופר על הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ע"ה שברך לאדם שיתעשר, וילך האיש וילך וגדל עד כי גדל מאוד שזכה לעשירות מרובה. שאלו הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה הכיצד משפיעה ברכתך עשירות גדולה כל כך, ילמדנו רבינו ואשפיע גם אני למבקשים ברכתי. אמר לו רבי מנחם מנדל, האמת כי ברכתי אותו בעשירות סתם, אך הוא עצמו גרם במעשיו שיתעשר בלי גבול, שהלך ונתן ממנו לצדקה ולמצוות ללא גבול, וקיים מה שרמז בעל הטורים בתיבת 'ונתנו' (שמות ל יב): אם תקראנה למפרע יהיה גם כן 'ונתנו', לומר לך מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום. כיון שכך קיבל מן השמים מידה כנגד מידה והתעשר בלי גבול.

עוד הובא מהרה"ק החוזה מלובלין ע"ה (ראה באגרא דכלה ד"ה וישמרך) שפירש תיבת 'וישמרך' מלשון 'שמרים', שכמו שהשמרים מעלים את כל העיסה מעלה אחר מעלה, כן יעלה אותך ה' יתברך ע"י תורתך ועבודתך מעלה אחר מעלה בעולמות העליונים ובהשגה אחר השגה. ובדבריו נוכל לומר אחר שראינו כי 'וישמרך' היא השמירה הבאה בכח הצדקה שנותן בלב שלם, כי בשמרים אפילו מעט מהם משפיע על כל העיסה מאחר שיש בהם כח חזק

חשיבות הגדרות והסייגים לקיום התורה

שלא חפץ בהם יתקלו במעקה החוסם כניסתם.

נזיר שנטמא אף באונס מביא קרבן כי פרץ גדריו

בכך יובן מדוע נזיר שנטמא צריך להביא קרבן גם על אונס, כמו שכתוב (במדבר ו ט) 'וכי ימות מת עליו בפתע פתאום' ופירש רש"י 'פתאום זה אונס', וכיצד יתכן שצריך קרבן לכפרה על מה שעבר באונס בלא רצון כלל. אלא אם הנזיר שהוסיף על עצמו גדרים וסייגים נטמא, הרי שפרץ בזה את הגדר המונעת ממנו את העבירה, ממילא גם כשזה באונס, האמת היא שהיה כאן מזיד בגדרים והסייגים, בקדש עצמך במותר לך, בשמירת מחשבתו הטהורה, ומזה בא לידי חטא באונס. ולכן יש לו להביא קרבן אף על האונס. וכדרך שהבאנו מהספרים הקדושים כי כל חטא בשוגג לא יתכן אלא אם קדם לו מזיד, ומאחר שעבירה גוררת עבירה כבר נופל באונס לחטאים גדולים יותר.

זהירות בדברי חכמים יותר מדברי תורה

וכי תאמר נמצאת לוקה מידת הדין, אם עובר על גדר או סייג במזיד שזה רק מצות חכמים יבוא על ידי זה לחטא מן התורה החמור. אולם כבר קדמו חכמינו ז"ל ואמרו (עירובין כא:): בני, היזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה, שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה, ודברי סופרים כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה. משל נאה משלו המושלים, לאדם המתהלך סביבות ארמון המלך ומנסה לחדור לתוכו, והיה כל חייל המוצא יכול שיהרגוהו בלא דין ודברים, אך אם חטא וזלזל בפקודת המלך לא ימיתוהו מיד ורק על ידי משפט אמת עדים וראיות יהרגוהו. כיוצא בדבר אתה למד לדברי חכמים השומרים על כרם ישראל ומתקנים תקנות גדרים וסייגים לתורה, שהעובר עליהם מתחייב בנפשו תיכף, יותר מאילו חטא במצוות המלך מלכו של עולם.

ישוטטו בכל, ועל זה מצוינו התורה הקדושה 'ועשית מעקה לגגך' דהיינו הראש. וכפשוטו נראה לבאר הענין על פי המקובל מהבעל שם טוב הקדוש ע"ה (עמוד התפילה פר' נח אות נו) שבמקום שמחשבתו של אדם, שם הוא נמצא, משכך כשלא רוצים להגיע לידי עבירה חלילה מוכרחים לשמור על המחשבה שכן כבר במחשבה נמצא הוא במקום חטא ועלול להיכשל. ובזה גם יובן הנאמר בשם האר"י הקדוש ע"ה שגם בכל שוגג יש מזיד שקדם לו, כי לפי האמור אם הקדים המחשבה הרי שהביא עצמו לידי חטא וקרוב למזיד הוא.

שליטה על המחשבות כמו

ששולט בעל הבית על דלת ביתו

במהות המעקה יש לרמוז במעשה הנודע, חסיד גדול בא אל רבו בתחינה ובקשה שיתן לו עצה להתגבר על מחשבותיו שכן כמעט ואין אפשרות על פי טבע לשלוט במחשבותיו. אמר לו הרבי, לך נא אל הרב הקדוש מזיטומיר בעל אור המאיר, הוא ודאי ישיאך עצה הוגנת. הלך החסיד כמצות רבו והקיש על דלתו של האור המאיר אך למענה לא זכה, התחיל לזעוק מרה כי עומד הוא ברחוב הקפוא וכמעט מסוכן הוא להתעלף, אך גם לשמע דבריו נמנע הרבי לפתוח לו את דלתו. כך שהה שם כל הלילה בתחנונים שיתנו לו להיכנס אך לא נענה. חזר החסיד לרבו ואמר לו שלא זו בלבד שלא השיאו עצה הוגנת, עוד זנח אותו מחוץ לביתו בכפור הנורא. ענה לו הרבי, עצה הוגנת השיאך האור המאיר, בכך שהראה לך שבעל הבית הוא המחליט למי לתת להיכנס ולמי לא, ובזה השכילך בינה כי ניתן גם ניתן לא לתת למחשבות להיכנס למוחך כי מי שהוא בעל הבית הוא זה שיכול להחליט מי יכנס ואין מהרהר אחר דבריו. וזהו המעקה בפני המחשבות כי הדלת פתוחה רק למי שבעל הבית חפץ ואלו

דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹשֶׁה כִּי יִפְלֵא לְנִדְרֵי נְזִיר לְהַזִּיר לַיהוָה. מִיַּיִן וְשִׁכָר יִזִּיר חֲמֹץ יַיִן וְחֲמֹץ שִׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וְעֲנָבִים לְחַיִּים וַיִּבְשִׂים לֹא יֵאָכֵל (ו ב-ג).

מפרשתו של נזיר נשכיל חשיבותם של הגדרים והסייגים שאדם גודר עצמו כדי שחלילה לא יבוא לידי חטא, וכך למדו חכמינו ז"ל בכמה וכמה מקומות שטעם האיסור במקרים רבים הוא 'לך אמרינן לנזירא לכרמא לא תקרב' (ראה שבת יג. ע"ז יז. נח: נט. ועוד). וכן הזהירה תורה (ויקרא יח ל) 'ושמרתם את משמרת'י ודרשו חז"ל (מו"ק ה.) עשו משמרת למשמרת'י, ומי שאינו פורש מן ההיתר כמעט ואין ביכולתו לפרוש אף מן האיסור, והיצר הרע מתחכם לפתות האדם לזלזל מעט מעט בגדרי האיסור עד שיביאנו לעבור גם על האיסור עצמו.

להישמר מן הנדמה לו כהיתר כי היא מקור האיסור

וזהו עניין קדש עצמך במותר לך וכמו שפירשו 'במותר לך' שהינך חושב שזה מותר, כדוגמת מחשבות לא טהורות שהאדם מתיר לעצמו בטענה שאינו עושה עבירה בפועל, אך האמת שמן היתר זה יבוא חלילה לידי מזיד בעבירה. ועל דבר זה כתבה תורה (דברים כב ח) 'ועשית מעקה לגגך', ודרשו רבותינו ע"ה הכוונה שכדי שחלילה 'לא תשים דמים בביתך' יש לעשות גדרים וסייגים ולהישמר מכל דבר המביא לידי חטא, ובשום אופן לא להורות היתר ולבטל שום גדר וסייג כדי שלא יבוא על ידם לגעת באיסור.

עיקר השמירה במוח האדם מהרהורי עבירה

ועיקר השמירה היא לשמור את מחשבותיו שיהיו בקדושה, וכן אמר הרה"ק ר' שלמה לייב מלענטשנא ע"ה (תולדות אדם וישלח ד"ה ויירא הא') כי 'מעקה' ראשי תיבות ה'רהורי עבירה ק'שין מ'עבירה, שזה הוא המעקה הטוב ביותר לשמור מחשבותיו שלא

